

TLAČOVÁ SPRÁVA

Neonikotinoidy: riziká pre včely potvrdené

Podľa dnes zverejnených záverov hodnotení rizika (HR) úradu EFSA predstavuje používanie neonikotinoidových pesticídov riziko pre včely. Aktualizované HR sa týkajú troch neonikotinoidov (klotianidín, imidakloprid, thiametoxam), ktoré v súčasnosti v EÚ podliehajú [obmedzeniam](#) z dôvodu hrozby predstavujúcej pre včelstvá.

Pôvodné HR boli zverejnené v roku 2013, následkom čoho Európska komisia (EK) stanovila kontroly používania týchto látok.

Nové HR sa tentokrát týkajú divých včiel – čmeliakov, osamelých včiel a včely medonosnej. Oddelenie pesticídov úradu EFSA vykonalo rozsiahly zber dát vrátane systematického preskúmania literatúry s cieľom zhromaždiť všetky dostupné vedecké údaje, ktoré boli zverejnené od publikovania predchádzajúcich HR. Tím úradu EFSA tiež aplikoval [usmerňujúci dokument](#) úradu EFSA zaoberajúci sa HR pesticídov a včiel.

Jose Tarazona, vedúci oddelenia pesticídov úradu EFSA, sa vyjadril: „Dostupnosť takéhoto značného množstva údajov, tak ako aj usmerňujúci dokument, nám umožnilo vyhotoviť veľmi podrobné závery. V týchto záveroch sú určité odchýlky v dôsledku takých faktorov, akými sú druh včiel, zamýšľané použitie pesticídu a spôsob expozície. Boli identifikované niektoré nižšie riziká, celkovo sa však potvrdilo riziko pre tri typy posudzovaných včiel.“

Úrad EFSA finalizoval závery po uskutočnení dvoch samostatných konzultácií s odborníkmi na pesticídy v členských štátoch (ČŠ) EÚ. Odborníci závery podporili.

Rovnako ako v predchádzajúcich HR, expozícia včiel látkam bola hodnotená prostredníctvom prítomných rezíduí v pele a nektáre, rozptylu prachových častíc počas výsevu/aplikácie na ošetrované osivá a spotreby vody.

Ďalšie kroky

Závery úradu EFSA budú poskytnuté manažérom rizík z EK a ČŠ, ktorí zväžia prípadné zmeny v súčasných obmedzeniach týkajúcich sa používania predmetných pesticídov.

- [Peer review HR účinnej látky klotianidín pre včely vzhľadom na jej použitie pri ošetrovaní osiva a granulátov](#)
- [Peer review HR účinnej látky imidakloprid pre včely vzhľadom na jej použitie pri ošetrovaní osiva a granulátov](#)
- [Peer review HR účinnej látky thiametoxam pre včely vzhľadom na jej použitie pri ošetrovaní osiva a granulátov](#)

- [Hodnotenie údajov týkajúcich sa klotianidínu, imidaklopridu a thiamethoxamu ohľadom aktualizovaného HR pre včely vzhľadom na použitie látok pri ošetrovaní osiva a granulátov v EÚ](#)

Pôvodné znenie tlačovej správy nájdete na [webovej stránke úradu EFSA](#).

Médiá sa v prípade otázok môžu obrátiť na:

EFSA Media Relations Office

Tel.: +39 0521 036 149

E-mail: Press@efsa.europa.eu

Príloha č. 1

Parma, 28. február 2018

Otázky a odpovede - neonicotinoidy

1) Na základe čoho dospel úrad EFSA k potvrdeniu celkového rizika neonicotinooidov pre včely?

Úrad EFSA porovnal hladiny neonicotinooidových pesticídov, ktorým môžu byť včely vystavené v prostredí, s hladinami pesticídov, ktoré včely ovplyvňujú negatívnym spôsobom. Vysoké riziko pre včely bolo identifikované vtedy, ak bol odhad kontaminácie pesticídmi v životnom prostredí vyšší ako sú hladiny považované za bezpečné pre včely. Pri použití týchto látok vo vonkajšom prostredí existoval aspoň jeden aspekt, naznačujúci vysoké riziko, čo viedlo k záveru, že neonicotinoidy celkovo predstavujú pre včely riziko.

Kľúčové slovo je "celkovo". Takže vo väčšine prípadov, keď bolo identifikované nižšie riziko pri konkrétnom použití pesticídu, bolo identifikované tiež vysoké riziko pre rovnaké použitie.

Napríklad:

Neonicotinooid	Typ včely	Plodina	Spôsob expozície	Riziko
<i>Imidakloprid</i>	Včela medonosná	Repka olejná (zima, jar)	Rezíduá v pele a nektáre z ošetrovanej plodiny	Nízke
<i>Imidakloprid</i>	Včela medonosná	Repka olejná (zima, jar)	Rezíduá v pele a nektáre z ošetrovanej plodiny	Vysoké
<i>Imidakloprid</i>	Včela medonosná	Repka olejná (zima, jar)	Rezíduá v pele a nektáre z ošetrovanej plodiny	Vysoké

Závery ohľadom identifikovaného rizika sa menili v závislosti od faktorov, akými sú druh včiel, zamýšľané použitie pesticídu a spôsob expozície (rezíduá v pele a nektáre, rozptyl počas výsevu/aplikácie na ošetrované osiva a spotreba vody). Celkovo však tieto závery potvrdzujú riziko neonicotinooidov pre včely.

2) Aké riziká pre včely identifikoval úrad EFSA?

Včely môžu byť vystavené neonicotinooidom rôznymi spôsobmi, a to v závislosti od použitia pesticídov. Hodnotenia ukázali, že v mnohých prípadoch sú včely, ktoré sa krmia na ošetrovanej

plodine v exponovanej oblasti ako aj v jej blízkosti, pravdepodobne vystavené škodlivým hladinám neonikotinoïdových pesticídov. Je to z dôvodu, že peľ a nektár ošetrovanej plodiny obsahujú rezíduá pesticídov a rastlinstvo v okolí môže byť kontaminované prachom z poľa.

Navyše, pôda, v ktorej je plodina vysadená, môže byť kontaminovaná pesticídmi. V niektorých prípadoch dochádza k pretrvávaniu a akumulácii pesticídu v pôde. Tieto pôdne rezíduá sa môžu objaviť v pele a nektáre novo vypestovaných rastlín. Informácie ohľadom tohto fenoménu sú trochu obmedzené, úrad EFSA však dospel k záveru, že v niektorých prípadoch môžu byť včely stále vystavené škodlivej úrovni neonikotinoïdových pesticídov.

3) Posudzovali sa aj účinky na divé včely?

Áno. Okrem včely medonosnej sa posudzovalo riziko pre čmeliaky (môžu byť chované, aj divoké) a pre niektoré reprezentatívne druhy divých osamelých včiel, ako je napríklad druh *Osmia bicornis*. Väčšina dostupných informácií sa však týkala včely medonosnej.

4) Sú divé včely vystavené väčšiemu riziku?

Väčšina dostupných informácií sa týkala včely medonosnej, štúdie o divých včelách sa vyskytovali vzácnejšie. Priame porovnanie výsledkov hodnotenia rizika vykonaného pre včely a divé včely by nebolo vhodné. Vo všeobecnosti sa predpokladalo, že použitie pesticídov väčšinou predstavuje vysoké riziko pre chované aj divé včely, niekedy však medzi predmetnými pesticídmi existovali odchýlky (pre tieto odchýlky sa nepodarilo identifikovať schému objavovania sa).

5) Aké dôkazy zohľadnil úrad EFSA pri nových hodnoteniach?

V roku 2015 vyhlásil úrad EFSA otvorenú výzvu na získanie údajov zo štúdií, výskumu a monitorovacích aktivít. Úrad EFSA tiež zvažil údaje získané systematickým preskúmaním literatúry, ktoré bolo vykonané pre predchádzajúce hodnotenie rizika týchto pesticídov v roku 2013. Toto [systematické preskúmanie literatúry](#) bolo doplnené v júni 2016 za účelom zozbierať všetku novú vedeckú literatúru týkajúcu sa problematiky. Údaje boli získané od akademickej obce, včelárskych združení, chemických spoločností, poľnohospodárskych združení, mimovládnych organizácií a národných orgánov. Pred začatím hodnotenia rizika posúdil úrad EFSA viac ako 1500 štúdií.

6) Odporučí úrad EFSA na základe potvrdených rizík zákaz neonikotinoïdov v celej EÚ?

Nie. Úrad EFSA je vedeckým orgánom pre posudzovanie rizík a nerobí rozhodnutia týkajúce sa autorizácií regulovaných výrobkov, vrátane pesticídov. Za tieto sú zodpovedné orgány Európskej komisie a členských štátov v postavení manažérov rizík a zákonodarcov.